

Biblioteca Academiei Române în Societatea Cunoașterii într-o Europă multiculturală

acad. Florin Gheorghe FILIP
președinte al Secției „Știința și tehnologia informației” a Academiei Române
director general al Bibliotecii Academiei Române (2009-2017)
Calea Victoriei, nr. 125, cod poștal 010071, sector 1, București
tel.: +4021.2128640, fax: +4021.3120209
e-mail: ffilip@acad.ro

1. Introducere

În ediția a II-a revăzută și adăugită a *Istoriei Academiei Române*, academicianul Dan Berindei (2016, p. 464) arată:

...Biblioteca Academiei Române a reprezentat încă de la începuturile înaltului for o instituție [...] cu rosturi naționale, depășind cadrul strict al unei biblioteci academice.

În anul 2016, Academia Română a sărbătorit 150 de ani de existență. Actul de fondare a fost Decretul nr. 582 al Locotenentei Domnești din 1/13 aprilie 1866, care conținea decizia de creare la București a *Societății Literare Române*, care avea misiunea de a stabili ortografia, gramatica și dicționarul limbii române (Berindei, 2016, p. 55). Un an mai târziu, în prima ședință de lucru a *Societății Academice Române*, desfășurată pe data de 6 august 1967, s-a decis „crearea unei biblioteci proprii care urma să cuprindă publicații cu natura lucrărilor pentru care Societatea fusese înființată” (Baiculescu, 1968). În 2017, a fost, deci, rândul *Bibliotecii Academiei Române* (BAR) să sărbătorească, 150 de ani de funcționare neîntreruptă, fiind în prezent cea mai veche și mai bogată bibliotecă din România cu statut național.

O serie de lucrări au fost dedicate prezentării activității și dezvoltării BAR de-a lungul celor 150 de ani de existență. Astfel, momentele cele mai importante din evoluția BAR sunt descrise și puse în context în lucrarea consacrată *Istoriei Academiei Române* (Berindei, 2016). Informații detaliate privind primii 100 de ani de funcționare sunt prezentate

de Baiculescu (1968). Unele aspecte interesante privitoare la evoluția instituției în perioada anilor 1970-1980 sunt descrise de Sahini (1992) și Ștrempel (2016). Informații despre indicatori, acțiuni, proiecte și, mai ales, oamenii care au activat cu devotament, eficiență și modestie pe parcursul ultimilor 25 de ani se găsesc în volumul (Filip, 2017) care adună între copertile sale rapoartele anuale ale BAR.

În ultimele decenii, se constată că Societatea Cunoașterii câștigă tot mai mult teren în Europa, inclusiv în instituțiile culturale (Filip, 1996, 2001; Pascu și Filip, 2005; Lepădatu, 2008; Filip et al, 2015). După cum se arată în (Filip și Ciurea, 2016), în contextul societății informaționale europene:

„Bibliotecile, muzeele și arhivele, care au acumulat, întrețin și facilitează accesul la bunuri culturale cu valoare informațională, artistică, educațională și recreativă nu se pot sustrage tendințelor generale. Ele evoluează neîncetat sub influența noilor tehnologii informatice. O bună parte din aceste instituții și-au creat deja arhive cu versiuni digitale ale obiectelor culturale pentru scopuri de preservare a conținutului și punere la dispoziția unui public extins sub diferite forme. Un exemplu important este digitizarea și facsimilarea, realizată la inițiativa acad. E. Simion, a manuscriselor lui Eminescu expuse apoi pe site-ul Bibliotecii Academiei Române (BAR) sub forma unei colecții digitale (<http://www.biblicad.ro/Eminescu.html>). Alte exemple sunt „Arhiva Traian Vuia” (<http://www.biblicad.ro/Vuia.htm>), Manuscrisele lui Cioran (<http://www.biblicad.ro/manuscriteCioran.html>) și colecția digitală compusă din 42 de cărți și manuscrise ale unor „Personalități care au schimbat lumea” accesibile din 2009 pe același site (<http://www.biblicad.ro/UPCmeniu.html>)”.

Textul de față descrie cu precădere cele petrecute în Biblioteca Academiei în ultimele două decenii. În el nu se vor relua elementele conținute în publicațiile evocate mai sus decât în măsura în care ele pot contribui la „pregătirea terenului”, în vederea abordării temei principale abordate aici: *contribuția BAR la crearea și păstrarea elementelor de cunoaștere necesare evoluțiilor actuale*. Teza pe care dorim să o argumentăm cu descrierea unor fapte este că BAR își îndeplinește în continuare misiunea principală, caracteristică oricărei biblioteci, de a selecta, acumula, întreține și a pune la dispoziția cititorilor elementele de cunoaștere stocate pe diferite medii tradiționale sau mai noi (în special digitale) folosind, într-o măsură tot mai mare, *tehnologia informației* (TI). În același timp, BAR este și o bibliotecă de cercetare

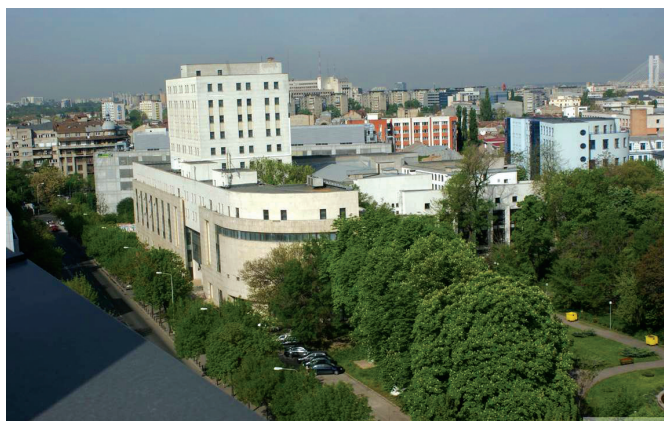

Fondatorii Societății Literare Române.

Sursă: Berindei D. (2016). *Istoria Academiei Române*. EAR, p. 61.

în care personalul contribuie la crearea de elemente de cunoaștere.

Pentru ilustrarea tezei de mai sus, textul este organizat în continuare după cum urmează. Mai întâi, se trec în revistă unele episoade din evoluția instituției care sunt relevante pentru cele ce se vor expune în secțiunile următoare ale textului. Câteva date sintetice despre amploarea colecțiilor actuale și organizarea de expoziții clasice și virtuale sunt prezentate în continuare. Participarea instituției la proiecte naționale și internaționale, organizarea de manifestări științifice și publicațiile proprii sunt prezentate în celelalte secțiuni.

Biblioteca Academiei Române, sediul nou, inaugurat în anul 2005.

2. Episoade din evoluția instituției

La începutul existenței sale, evoluția viitoare a Bibliotecii Academiei era privită cu optimism și determinare. Baiculescu (1968) arăta că se avea în vedere transformarea în timp a Bibliotecii într-un „puternic centru de documentare științifică pentru toți cei care sunt chemați să studieze viața trecută și prezentă a poporului român în toate manifestările ei”.

Cu timpul, Biblioteca Academiei Române a evoluat devenind mai mult decât un centru de documentare. Ea este destinată în principal studiului de înaltă calificare pentru elita profesională și intelectuală. Fondul său patrimonial, acumulat de-a lungul a 150 de ani, foarte valoros prin volum, unicitatea, actualitatea și diversitatea conținutului și mediilor de stocare, îi atrage pe cercetătorii consacrați și pe cei în devenire. El se compune din colecțiile de periodice românești cele mai complete din țară, colecțiile speciale de manuscrise, carte veche și rară, arhive istorice, stampe, fotografii, hârtii, numismatică (Filip, 2017, p. 5). Trebuie făcută o mențiune despre recuperarea, după un efort care a durat peste zece ani, a celor peste 300.000 de documente istorice, preluate în mod abuziv și mutate la Ahivele Statului, ca urmare a unei decizii a conducerii politice din anii 1970 (Ștrempel, 2016).

De la fondarea Bibliotecii Academiei, colecțiile s-au îmbogățit, iar contextul în care instituția funcționează s-a schimbat. S-au extins, în etape, spațiile de păstrare și de lectură. Astfel, în anul 1937, s-a dat în folosință un nou local (Berindei, 2016, p. 292), iar în 1993, a început extinderea și modernizarea acestuia în cadrul unui proiect care a fost finalizat în 2005 (Berindei, 2016, p. 475). În prezent, Biblioteca Academiei Române dispune de 26.000 mp, ca spații de depozitare destinate conservării și prezervării colecțiilor, și de nouă săli de lectură cu aproape 200 de locuri.

La mijlocul ultimei decade a secolului trecut, s-a demarat procesul de utilizare a *tehnologiei informației* (TI) în

activitățile de gestiune a colecțiilor și s-au creat premisele pentru digitizarea colecțiilor și democratizarea accesului la distanță și la orice oră la cataloage și la conținutul unor documente. În (Filip, 2015) se evocă vizita prof. G. Metakides, coordonatorul programului de cercetate în informatică al Comisiei Europene, efectuată în 1992 la Academia Română și la Biblioteca Academiei. Aceasta a constituit o primă „amorsă” importantă pentru procesul de folosire a tehnologiei informatice în digitizarea colecțiilor și conturarea ideilor privind interacțiunile dintre instituțiile culturale și cele ale societății digitale (Filip, 1996). Un alt moment important pentru impulsivitatea folosirii TI în instituțiile culturale a fost sesiunea științifică organizată la Academia Română, în 1996, în colaborare cu Președinția României (Filip, 2015).

Accesul la distanță prin mijloace electronice a favorizat comunicarea conținutului colecțiilor și vizitarea de la distanță și nerestricționată în timp a expozițiilor organizate. În același timp, numărul utilizatorilor care frecventau sălile de lectură a scăzut de la 65.000, media anilor 1980, la circa 25.000, media anilor de după 2010, deși spațiul de lectură a crescut considerabil. Numărul salariaților a scăzut, dar nu în aceeași măsură: de la 279 în 1985, la 190 în 1989 și 186, media ultimilor ani.

Acad. Ștefan L. Țițeica, fost vicepreședinte al Academiei Române, definea, în 1935, Biblioteca Academiei ca un „teaur al națiunii” (Berindei, 2016, p. 290). Acum putem să o definim, în termenii folosiți în zilele noastre, și ca o *sursă de păstrare, creare și răspândire a elementelor de cunoaștere*.

Sala de lectură „Ion Bănuș”.

Sală informatizată.

Pentru îndeplinirea misiunii sale, Biblioteca Academiei a necesitat resurse importante: oameni bine pregătiți, logistică și, în ultimele decenii, tehnologii informatice și de comunicații moderne și... fonduri pe măsură. În numeroase momente, fondurile au fost insuficiente și au afectat chiar echilibrul bugetului Academiei Române. În lucrarea sa referitoare la istoria Academiei Române, acad. Berindei (2016, p. 277) arată că:

„S-a luat în discuție, în câteva rânduri (în 1921, 1925, 1927, 1930 etc.) [...] eventualitatea închiderii Bibliotecii, care îndeplinea un rol public, ceea ce a fost considerat de Bianu o catastrofă pentru mersul cultural al țării.”

Legea 539/2001 a permis ca alocațiile bugetare, niciodată considerate suficiente, să fie completate cu veniturile proprii. Acea lege prevedea:

„Editura Academiei Române, Biblioteca Academiei Române și Casa Oamenilor de Știință, instituții publice finanțate din bugetul de stat, vor putea realiza și utiliza venituri extrabugetare din prestarea unor servicii specifice fiecăreia, în condițiile prezentei legi. [...] Destinația acestor sume poate fi: achiziția de mijloace fixe, dotări independente, plata de publicații și tipărituri diverse, inclusiv drepturi de autor, amenajare și dezvoltare de sedii.”

Implicarea, în special în ultima decadă, a Bibliotecii Academiei în proiecte finanțate a permis, în condițiile create de legea amintită, realizarea de acțiuni de modernizare a infrastructurii bibliotecii și stimulare financiară a salariaților care desfășurau activități suplimentare față de cele prevăzute strict de fișa postului. Media ponderii veniturilor proprii s-a ridicat la circa 10% din bugetul instituției, din care aportul proiectelor a fost, în medie de 80%.

Episcopul Dionisie Romano.

Sursă: https://ro.wikipedia.org/wiki/Dionisie_Romano.

3. Colecțiile

„Sămânța” din care au început să se dezvolte colecțiile BAR o constituie donația episcopului de Buzău, Dionisie Romano. Aceasta constă din colecțiile căpitanului bibliofil C. Cornescu-Oteteleșanu și biblioteca proprie a episcopului (Berindei, 2016, p. 81). Ea a fost adusă la cunoștința membrilor Societății Academice Române în prima ședință de lucru, datată 6 august 1867. (Baiculescu 1968, p. 13). Prima tranșă a donației, care a fost primită efectiv la Societatea Academică în iunie 1868, consta din 81 de cărți românești vechi, unele datând din timpurile coresiene (cărți bisericești, gramatici, texte juridice și manuale școlare). Restul donației de până la 6.261 de volume și broșuri au intrat în patrimoniul Bibliotecii abia în anul 1897.

Exemplul episcopului Romano a fost urmat de numeroase alte personalități, etapele de constituire a primelor colecții fiind descrise în detaliu de către Baiculescu (1968) și nu vor fi reluate aici. În aceeași lucrare, precum și în Berindei, 2016; Filip 2017, se prezintă cifre care indică dinamica volumului colecțiilor.

După cum se arată în (Berindei, 2016, p. 173): „... această bibliotecă era îndeosebi o bibliotecă provenită din donații și schimburi și nu o bibliotecă alcătuită printr-un plan de achiziții. dat fiind că fondurile de achiziții erau infime.”

Sahini (1992) arată că, în anii 1970, fondurile valutare au fost reduse, aceasta a având un impact negativ asupra colecțiilor. Din păcate, cele de mai sus sunt valabile și acum. Totuși pentru corectitudinea și completitudinea tabloului, trebuie remarcate următoarele:

- Volumul achizițiilor a crescut, totuși, în anii 1950, nu atât pe seama mărimii sumelor disponibile, ci datorită condițiilor din acele timpuri, când multe persoane erau nevoite să își înstrăineze cărțile pentru a putea face față costului vieții.

- Aportul important al trecerii, în anul 1900, a patrimoniului Bibliotecii Centrale în posesiunea Bibliotecii Academiei (Berindei, 2016, p. 173).

- Faptul că abonamentele la revistele străine nu au fost oprite până în anii 1970 (Baiculescu, 1968, p. 64).

În prezent, colecțiile instituției cuprind peste 13 milioane de unități de evidență bibliotecară (în 1985: 6,5 milioane)

- 10.000 de volume de manuscrise;
- 500.000 de piese de corespondență și de arhivă;
- 138.000 de gravuri și desene;
- 300.000 de fotografii;
- 53.000 de hărți;
- 190.000 de monede, medalii, pietre inscripționate;
- 40.000 de timbre;
- 55.000 de partituri, plus 20.000 de piese audio-video;
- 5,3 milioane de cărți
- 7 milioane publicații seriale.

4. Expozițiile

Referitor la cunoașterea colecțiilor BAR, Baiculescu (1968, p. 78) arată: „Materialele cuprinse în colecțiile Bibliotecii Academiei Române au putut fi cunoscute până după primul război mondial numai de cercetătorii care au făcut studii asupra lor. Spre a lărgi posibilitățile de valorificare a acestor materiale, rămase multă vreme necunoscute marelui public, s-a luat inițiativa de a se organiza expoziții periodice, în care să se prezinte publicațiile cele mai de seamă și piesele cele mai valoroase din colecțiile speciale ale Bibliotecii”.

Câteva exemple de expoziții sunt date de Baiculescu (1968) și (Berindei (2016, p. 290). Dintre ele menționăm:

„Presa periodică românească din anii 1820-1925”, (1925)
 „Cartea românească veche și câteva portrete și stampe alese”
 (1926), „Comemorarea lui Vasile Alecsandri” 1928), „Cartea
 științifică românească în secolele 17-19” (1934), „Presa
 ardeleană până la războiul de reîntregire” (1948).

Organizarea de expoziții a continuat și după 1990 (Sahini,
 1993). Ea s-a amplificat în ultimul deceniu, când numărul
 de expoziții s-a ridicat la câteva zeci în fiecare an, favorizat
 și de existența noii săli de expoziții a Bibliotecii. Mărturii
 electronice multimedia despre expozițiile organizate în
 ultimul deceniu se găsesc pe pagina web a instituției ([http://
 www.biblicad.ro/expozitii.html](http://www.biblicad.ro/expozitii.html)).

În ultimii ani, Biblioteca Academiei a folosit tehnologii
 informatice moderne pentru realizarea de *expoziții virtuale*
 care oferă vizitatorului un conținut informațional bogat,
 extensibil și comod de accesat din orice loc de pe glob și în
 orice moment (<http://www.biblicad.ro/expoVirtuale.html>).
 Câteva exemple sunt date mai jos (Filip, Ciurea, 2016):

- *Constantin Brâncoveanu – domn al Țării Românești*
 (<http://movio.biblicad.ro/BRANCO/>);
- *Monede grecești – colecția Constantin Orghidan a
 Bibliotecii Academiei Române* ([http://movio.biblicad.ro/
 COINS/](http://movio.biblicad.ro/COINS/));
- *Sigilii – tezaur de istorie* ([http://movio.biblicad.ro/
 SEALS/](http://movio.biblicad.ro/SEALS/));
- *Ștefan Luchian – desenator* ([http://movio.biblicad.ro/
 LUCHIAN/](http://movio.biblicad.ro/LUCHIAN/));
- *Sfântul Antim Ivireanul* ([http://movio.biblicad.ro/
 ANTIM/](http://movio.biblicad.ro/ANTIM/));
- *Biserica Mănăstirii Argeșului* ([http://movio.biblicad.
 ro/curteadearges/](http://movio.biblicad.ro/curteadearges/));
- *Ferdinand Întregitorul* ([http://www.biblicad.ro/
 expoVirtuale.html](http://www.biblicad.ro/expoVirtuale.html)).

5. Cercetarea în Biblioteca Academiei Române

O percepție tradițională, destul de răspândită asupra
 bibliotecilor, constă în aceea că aceste instituții de cultură sunt

menite să joace un rol oarecum pasiv în crearea și gestiunea
 elementelor de cunoaștere. Ele sunt văzute (Heartsill, 1983),
 chiar și atunci când sunt numite *biblioteci de cercetare*
 (research libraries), doar ca entități de suport pentru centrele
 de cercetare. Astfel, menirea lor principală este să desfășoare
 activități auxiliare de intermediere între creatorii de elemente
 de cunoaștere și cei care valorifică acele cunoștințe în scopul
 creării de noi elemente sau transformării acestora în bunuri și
 servicii. După cum se arată în (Wikipedia, 2017), de multe ori
 bibliotecile de cercetare sunt atașate unei „organizații părinte”
 și serviciile lor sunt oferite exclusiv acelor organizații.

Biblioteca Academiei Române oferă servicii care sunt
 congruente în mare măsură cu cele evocate pentru bibliotecile
 de cercetare. Totuși, ea se diferențiază prin două atribute
 caracteristice. În primul rând, serviciile de comunicare
 a elementelor de cunoaștere sunt în prezent oferite și
 cercetătorilor și altor categorii de cititori din afara sistemului
 „instituției părinte”, Academia Română. În al doilea rând,
 BAR se distinge prin activități proprii de cercetare menite
 să contribuie la *crearea și transmiterea* de elemente de
 cunoaștere noi atât către publicul românesc cât și pentru
 cercetătorii din alte țări europene. Astfel de activități, care
 pot fi caracterizate în contextul Societății Cunoașterii ca fiind
 „active”, au tradiție în instituție. Astfel, după cum se arată în
 (Baiculescu, 1968, p. 89):

Biblioteca Academiei a fost asimilată încă din 1954 cu
 un institut de cercetare științifică și ca atare și-a pregătit
 și planificat o activitate științifică cu caracter teoretic...
 Pentru cunoașterea activității științifice a cercetătorilor din
 Biblioteca Academiei, aceasta a tipărit, între anii 1955 și
 1963, cinci mari volume din publicația, „Studii și cercetări
 de bibliologie” [...], publicație care, din 1964, apare cu titlul
 „Studii și cercetări de documentare și bibliologie”.

Activitățile de cercetare desfășurate în BAR au continuat
 și au primit recunoaștere. Iată câteva premii recente:

- Cel de-al XVII-lea volum al lucrării „Mihai Eminescu
 – Opere”, reprezentând bibliografia operei poetului național,
 a fost recompensat cu Premiul *Bogdan Petriceicu Hașdeu* al
 Academiei Române pe anul 1999;
- Realizarea unei ediții facsimilate a manuscriselor lui
 Eminescu (Dumitrescu et al, 2010), răsplătită cu Premiul
Bogdan Petriceicu Hașdeu pe anul 2006;
- V. Alecsandri, Maria Sturdza. *Floricele rătăcite - Liber
 amicorum Ion Ghica*. Coordonator Gabriela Dumitrescu;
 Prefață de acad. Eugen Simion; Postfață de Gabriela
 Dumitrescu. Ediția facsimilată după manuscrisul B.A.R.
 2879, 120 p., publicată la Editura Excelență prin Cultură,
 a fost răsplătită cu Premiul *Bogdan Petriceicu Hașdeu* al
 Academiei Române pe anul 2015;
- Proiectul complex *Regele Ferdinand I Întregitorul*,
 compus din expoziție, catalog, studiu documentar, realizat în
 2015 de Cătălina Macovei, Natalia Bangală, Roxana Balaci,
 E. Bădescu, A. Ciupală, Alina Popescu, E. M. Costache a
 fost completat în 2017 de o expoziție virtuală realizată către
 Cristian Ciurea folosind instrumentul *MOVIO* dezvoltat
 într-un proiect european (ATHENA Plus). Catalogul a fost
 răsplătit cu Premiul *Nicolae Bălcescu* al Academiei Române
 pe 2015, premianții fiind Cătălina Macovei și Natalia Bangală.

Un alt moment semnificativ este atestarea „Capacităților de
 desfășurare a activității de cercetare-dezvoltare” prin Decizia
 ANCS nr. 9673/17.06.2008, pe baza criteriilor stabilite prin
 HG 551/2007 ([http://www.biblicad.ro/Raport%20de%20
 autoevaluare%202007.html](http://www.biblicad.ro/Raport%20de%20autoevaluare%202007.html)).

În ultimele trei decenii, activitatea de cercetare a căpătat o nouă dimensiune prin participarea la proiecte, la început naționale, ca partener asociat al ICI București sau al unor institute ale Academiei Române. În ultimii ani, BAR a participat la competițiile organizate pe plan național sau de către Comisia Europeană. O listă a proiectelor cuprinde:

- *Sisteme suport pentru cultura cunoașterii bazate pe soluții și instrumente din domeniul Business Intelligence*, proiect complex SSCBI, Program CEEX, Contract CEX05-D8-19 / 2005, Coordonator BAR, 4 parteneri, perioada 2005-2008;
- *Sistem integrat multimedia pentru accesul la tezaurul multicultural din zonele locuite de români, ca parte integrantă a culturii europene*, proiect eBiMuz, program CEEX, Contract 92/2005, Coordonator ICI București, 6 parteneri, perioada 2005-2008;
- *Sistem pentru crearea și furnizarea de conținut digital interactiv pentru fondul de documente istorice*, proiect DOCIST, Program PRONOVA, ANCS, Contract 19/2006, Coordonator ICI București, 3 parteneri, perioada 2007-2008;
- *Evaluarea calității și performanțelor bibliotecilor on-line*, proiect LibEval, PN II, ANCS, Contract 11012/2007, Coordonator ICI-București, 3 parteneri, perioada 2007-2010;
- *Scanarea periodicelor românești din perioada interbelică*, în parteneriat cu Muzeul Holocaustului din Washington, perioada 2008-2012, Corpus documentar: Periodice 300 titluri, circa un milion de pagini;
- *Biblioteca digitală a României*, proiect DACOROMANICA, în parteneriat cu Biblioteca Metropolitană București, perioada 2008-2013, Corpus documentar: Carte 10.000 de titluri, Periodice 2.500 titluri. În prezent. Proiectul este dezvoltat de *Biblioteca digitală a Bucureștiului* (<http://www.digibuc.ro/colectii/>);
- *Sistem integrat pentru managementul bibliografiei naționale retrospective (1508-1918)*, proiect SIMBNR, ANCS, Contract nr. PN 09 23 05 04 / 2009, coordonator ICI București, partener BAR, perioada 2009-2011, finalizat, (<http://www.biblacad.ro/bnr/ppr.php>);
- *Biblioteca virtuală „Personalități care au schimbat lumea”*, proiect finanțat de UPC, realizator BAR, perioada 2010 (<http://www.biblacad.ro/UPCprezentare.html>);
- *Les manuscrits et reliures byzantines*, le projet STUDITE, Grant A.N.-2011-0960/001/001, CU7-COOP7, CULTURE PROGRAMME; Coordonator: Centre de Conservation du Livre, 6 țări partenere (Anglia, Grecia, Italia, România Turcia, Ungaria), perioada 2011-2013 (<http://www.studite.org/index.php>);
- *Byzantine and Post-Byzantine Landmarks of Manuscript Illuminations*, proiect BYZANTION, în parteneriat cu S. C. Institutul pentru Tehnică de Calcul S. A., PN-II-PT-PCCA-2011-3.2-0030, perioada 2012-2015. Corpus documentar: 100 manuscrise (<http://byzantion.itc.ro/>);
- *Intelligent Strategy for movable cultural Heritage Monitoring in a Changing Climate*, proiect InHERIT, PN-II-PT-PCCA-2013-4-2095, coordonator INCDTP-ICPI, București, șapte parteneri, perioada 2013-2015;
- *Aggregating digital content from European Libraries*, proiect EUROPEANA LIBRARIES; Grant A. N. 270933; Coordonator Olanda, 14 țări, 25 parteneri; perioada 2011-2012, finalizat. Corpus documentar: 4.450 de piese (grafică, desene, fotografii) (<http://www.theeuropeanlibrary.org/tel4/>);
- *Access to Cultural Heritage Networks for European*, Project ATHENAPLUS, Grant agreement for CIP-Best Practice Network no: 325098, Coordonator Biblioteca

Națională din Roma, Italia, 21 țări, 40 parteneri, perioada 2013-2015. Corpus documentar: 9.000 piese (manuscrise, numismatică) (<http://www.biblacad.ro/athenap.html>);

- *Medievalia – Texte fundamentale ale culturii române medievale*, Proiect SEE (<http://medievalia.com.ro/>);
- *RAR – Recuperarea Anglisticii în România (RAR)*, Coordonator: Universitatea București (<http://inst-idst.ro/ro/inst/noutati-evenimente/recuperarea-anglisticii-in-romania/>);
- *KOLLART – Metode inovative pentru conservarea obiectelor de patrimoniu din piele și pergament*. Parteneri: INCDTP – ICPI București și Biblioteca Academiei Române; perioada: 2017-2018; coordonator: BAR

Lepădatu (2017) oferă mai multe detalii despre proiectele de mai sus. În plus față de cele arătate în lucrarea citată, merită, în contextul acestui articol, a fi făcută o mențiune specială la contribuția avută printr-o serie de proiecte la îmbogățirea tezaurului european de valori culturale cu obiecte de substituție digitale românești (proiectele EUROPEANA LIBRARIES, STUDITE, ATHENA Plus) și la includerea terminologiei românești în realizarea unei terminologii multilingvistice din domeniul cultural (Proiectul ATHENA Plus), indispensabilă într-o Europă multiculturală. Importantă a fost și realizarea în coordonarea BAR a *Proiectului nr. 10*, intitulat „România – Societate a cunoașterii și a valorii adăugate la ceea ce are”, din „Strategia de dezvoltare a României în următorii 20 de ani”, un amplu proiect de țară, elaborat în perioada 2014-2016, sub coordonarea Academiei Române (Vlad, 2017, p. 81-86). La realizarea *Proiectului 10* (<http://www.biblacad.ro/strategie.html>) au participat peste 100 de experți din București, Iași, Cluj, Timișoara, Sibiu și Oradea.

Ponderea aportului proiectelor la totalul veniturilor proprii a fost în medie în ultimii zece ani de circa 80%. Pe baza acestor fonduri s-a extins de circa trei ori parcul de calculatoare, s-au achitat unele licențe software, s-au efectuat unele amenajări și achiziții de echipamente pentru îmbunătățirea condițiilor de lucru și de păstrare a colecțiilor, s-au acordat venituri suplimentare personalului implicat.

Crearea de elemente de cunoaștere este importantă, dar nu și suficientă în Societatea Cunoașterii. Ea trebuie însoțită de *transmiterea rezultatelor* către comunitatea științifică și societate. Volumul de rapoarte (Filip, Dobre, 2017) conține, începând cu anul 2009 (vezi și la http://www.biblacad.ro/rapoarte_anuale.php), majoritatea titlurilor de monografii, volume de contribuții, albume și cataloage, articole și comunicări semnate de autori din BAR, unele fiind realizate în limbi de circulație internațională. Zeci de cărți ale autorilor din BAR (uneori, împreună cu alți coautori din țară sau din Europa) din domenii diferite, precum bibliologie, filologie, istorie, informatică, au fost publicate de edituri românești sau internaționale. Câteva exemple sunt: Editura Academiei Române (Panaitescu și Stempel, 2003; Dumitrescu et al, 2013; Petac și Vasiliță, 2012; Popescu, 2015), Springer Verlag (Filip et al, 2016), J. Wiley (Borne et al 2013), Hermes–Lavoisier (Ștefănoiu et al, 2014), Polirom (Mazilu, 2008), Excelență prin cultură (Dumitrescu și Badea, 2015), Meridiane (Macovei, 1987), Editura Muzeului Literaturii Române (Ciurea, 2015; Doinea, 2015), Trinitas (Moldoveanu și Țârlescu, 2015), Editura Universității din București (Stanciu, 2006), Tracus Arte (Lascu, 2012), Vreimea (Bădescu (2015) etc. Pe site BAR sunt postate listele cu publicații semnate de autori din BAR începând cu anul 2009 (<http://www.biblacad.ro/publicatii%20autori%20BAR.html>) și, cu acordul deținătorilor dreptului de reproducere,

unele texte integrale (<http://www.biblicad.ro/publicatii.html>). O mențiune specială trebuie făcută la valoroasele studii bibliografice publicate în *Phylobibliografica* (<http://www.biblicad.ro/studiiBiblio.html>) și volumele referitoare la *Publicațiile Periodice Românești*, Tom. V, 1931-1935 (Desa et al, 2012; Radu, 2017).

În ultimii ani (2015-2016), Biblioteca a raportat, la cererea Academiei Române, rezultatele obținute în activitățile de cercetare după aceeași indicatori ca orice alt institut de cercetare (http://www.biblicad.ro/rapoarte_anuale.php).

Alte modalități de răspândire a cunoștințelor au fost:

- Ciclul de seminarii cu participare internațională intitulat „Colectivele de patrimoniu în era digitală”, lucrările primelor două ediții fiind publicate de către Editura Academiei Române (Filip et al, 2015, Stanciu, 2017);

- *Revista Bibliotecii Academiei Române* cu ediție print și on-line (<http://revista.biblicad.ro/>) coordonată de Delia Bălăican.

- Biblioteca a fost o gazdă primitoare pentru conferințele științifice organizate de institutele Academiei Române și de alte asociații profesionale având ca scop comunicarea rezultatelor cercetării (<http://www.biblicad.ro/manifestari.html>) și pentru expozițiile proprii, ale unor artiști plastici, sau studenți, jucând rolul unui spațiu de întâlnire între științe și arte (<http://www.biblicad.ro/expozitii.html>).

În luna septembrie 2017, aniversarea celor 150 de ani de funcționare neîntreruptă a BAR a fost marcată prin simpozionul științific *Valori patrimoniale ale Bibliotecii Academiei Române* (<http://www.biblicad.ro/manifbar150.html>) (Petre, 2017). Ulterior, a fost publicat volumul intitulat *Liber amicorum* (http://www.biblicad.ro/Liber%20Amicorum_BT_15.01.2018.pdf), gândit ca o carte de vizită extinsă, menită să ofere o imagine externă care completează imaginea internă a BAR creată de rapoartele de activitate strânse în volumul de rapoarte.

6. Concluzii

În sinteză, principalele caracteristici ale Bibliotecii Academiei sunt:

- bibliotecă enciclopedică, model BNF (Bibliothèque Nationale de France);
- beneficiară a Legii *Depozitului legal*, din 1885;
- statut de bibliotecă națională, din 1901;
- statut de centru de cercetare (1954), reatestat în 2007;
- 26.000 mp spații de depozitare a publicațiilor, nouă săli de lectură, cu circa 200 de locuri;
- cititori: circa 73.000 (1955), 25.000 (2016);
- salariați: 279 (în 1985), 185 (în 2017).

Ea reprezintă nu numai o instituție cu colecții foarte bogate, ci și un centru de cercetare semnificativ în care se utilizează tehnologia digitală pentru administrarea colecțiilor, facilitarea accesului la conținut și crearea de elemente de cunoaștere într-un efort congruent cu cele petrecute în marile biblioteci europene. Academicianul Berindei (2016, p. 518) o vede, ca fiind, alături de Editura Academiei, un „adevărat plămân al Academiei”.

NOTĂ. O primă versiune a acestui articol a fost publicată în revista *Academica*, An XXVII, nr 4: 29-36.

Bibliografie:

1. BĂDESCU, E. (2015). *Istorie din Bucureștiul neogotic*. București: Vremea, 2015.
2. BAICULESCU, G. (1968). *Istoricul Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste România*. În: *Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România*. București: Editura Academiei RSR, 1968, p. 11-96.
3. BERINDEI, D. (2016). *Istoria Academiei Române*. Ediția II. București: Editura Academiei Române, 2016.
4. DESA, I. S. ; MĂLUȘANU, E. I. ; RADU, C. L. ; SULICĂ, I. (2012). *Publicațiile Periodice Românești, Tom. V, 1931-1935, partea a 2-a*. București: Editura Academiei Române, 2012.
5. BORNE, P. ; POPESCU, D. ; FILIP, F. G. ; ȘTEFĂNOIU, D. (2013). *Optimization in Engineering Sciences*. London: Iste & J. Wiley, 2013.
6. CIUREA, C. (2016). *Cercetări privind implementarea de expoziții virtuale pe dispozitive mobile și modele de interacțiune între diferite clase de actanți*. București: Editura Muzeului Literaturii Române, 2016.
7. DOINEA, M. (2015). *Cercetări cu privire la securitatea informației în contextul colaborativ al bibliotecilor virtuale europene*. București: Editura Muzeului Literaturii Române, 2015.
8. DUMITRESCU, G. (coord.) (2015). *Domnitorii și suita domnească în Epoca fanariotă*. Documente din colecțiile Bibliotecii Academiei Române. București: Editura Excelență prin Cultură, 2015.
9. DUMITRESCU, G. (coord.) ; ALBU, C. ; DIMITRIU, O. ; KÖVARI, L. ; LASCU, M. ; POPESCU, L. (2013). *Manuscrise, Documente istorice, Arhive și Corespondență, Carte rară*. București: Editura Academiei Române, 2013.
10. DUMITRESCU, G. ; BADEA, E. (coord.) (2015). *Pergamentul ... o poveste . Fața nevăzută a documentelor pe pergament emise de Cancelaria domnească în vremea lui Ștefan cel Mare*. București: Editura Excelență prin Cultură, 2015.
11. DUMITRESCU, G. ; FILIP, F. G. ; IONIȚĂ, A. ; LEPĂDATU, C. (2010). *Open source Eminescu's manuscripts: a digitization experiment*. În: *Studies in Informatics and Control*, 19(1), 2010, p. 79-84.

12. FILIP, F. G. (1996). Tehnologiile informatice și valorificarea patrimoniului cultural național. În: *Academica*, An. V, 9(69), 1996, p. 22-24. Disponibil pe Internet la adresa [http://www.biblacad.ro/publicatii_proprii/FFilip\(1996\)Academica.pdf](http://www.biblacad.ro/publicatii_proprii/FFilip(1996)Academica.pdf), accesat în 19.03.2018.
13. FILIP, F. G. (coord.) (2001). *Societatea Informațională, Societatea Cunoașterii. Concepte, soluții și strategii pentru România*. București: Expert, 2001.
14. FILIP, F. G. (2015). Colecțiile de patrimoniu în era digitală... în loc de cronică a unui workshop. În: *Biblioteca: revistă de bibliologie și știința informării*, nr. 3, 2015, p. 68-71. Disponibil pe Internet la adresa [http://www.biblacad.ro/publicatii_proprii/FGFilip\(2014\)RevistaBiblioteca.pdf](http://www.biblacad.ro/publicatii_proprii/FGFilip(2014)RevistaBiblioteca.pdf), accesat în 17.03.2018.
15. FILIP, F. G. ; BANCIU, D. ; REGNEALĂ, M. ; STANCIU M. (coord.) (2015). *Colecțiile de patrimoniu în era digitală*. București: Editura Academiei Române, 2015.
16. FILIP, F. G. ; CIUREA, C. (2016). Expoziții virtuale online – aspecte privind contribuția la promovarea patrimoniului cultural național. În: *Academica*, an XXXI, nr. 9 (Septembrie), 2016, p. 13-18. Disponibil pe Internet la adresa http://www.biblacad.ro/publicatii_proprii/2016%20Filip%20Ciurea%20Academica.pdf, accesat în 17.03.2018.
17. FILIP, F. G. ; CIUREA, C. ; DRAGOMIRESCU, H. ; IVAN, I. (2015). Cultural heritage and modern information and communication technologies. În: *Technological and Economic Development of Economy-TEDE*, 21(3), 2015, p. 441-459.
18. FILIP, F. G. (coord.) ; DOBRE, Carmen (editor) (2017). *BAR: 150 de ani de existență; 25 de ani de activitate, fapte și oameni, 1992-2016*. București: Editura Academiei Române, 2016.
19. FILIP, F. G. ; ZAMFIRESCU, B. C. ; CIUREA C. (2016). *Computer-Supported Collaborative Decision-Making*. Springer, Series Automation, Collaboration, & E-Services, 2016.
20. HEARTSILL, Y. (1983). *ALA Glossary of Library and Information Science*. Chicago: American Library Association.
21. LASCU, M. (2012), *Epistolar avangardist*. București: Tracus Arte, 2012.
22. LEPĂDATU, C. (2008). Sistem suport pentru decizii în cultura cunoașterii. În: *Revista română de biblioteconomie și Științele informării*, 4 (2), 2008, p. 41-45.
23. LEPĂDATU, C. (2017). Biblioteca Academiei Române: Activitatea de cercetare. În: *Biblioteca: revistă de bibliologie și știința informării*, nr. 11, 2017, p. 329-333.
24. MACOVEI C. (1987). *Peisajul în stampa franceză din secolul XIX*. București: Meridiane, 1987.
25. MAZILU, D. H. (2008). *Văduvele, sau Despre istoria la feminin*. Iași: Polirom, 2008.
26. MOLDOVEANU, I. ; ȚÂRLESCU, I. A. (coord.) (2015). *Constantin Brâncoveanu (1688-1714): studii și cercetări academice*. București: Trinitas, 2015.
27. PANAITESCU, P. P. ; ȘTREMPEL, G. (2003). *Catalogul manuscriselor slavo-române și slave din Biblioteca Academiei Române*. București: Editura Academiei Române, 2003.
28. PASCU, C. ; FILIP, F. G. (eds). (2005). *Visions on Information Society Future in An Enlarged Europe*. București: Editura Academiei Române, 2005.
29. PETAC, E. ; VASILITĂ, Ș. (2012). *Colecția Ing. C. Orghidan. Monedele de aur grecești și romane, partea I*. București: Editura Academiei Române, 2012.
30. PETRE, M. C. N. (2017). Biblioteca Academiei Române – scurt istoric. În: *ACADEMICA*, An. XXVII, nr. 9, 2017, p. 27-33.
31. POPESCU, L. (2015). *Moda feminină în vocabularul românesc. Secolul al XIX-lea*. București: Editura Academiei Române, 2015.
32. RADU, L. (coord.) (2017). *Publicațiile Periodice Românești, Tom. V, 1931-1935, partea a 3-a (finală)*. București: Editura Academiei Române, 2017.
33. SAHINI, V. E. (1992). În: *Academica*, an II, 1, 1992, p. 16-17, 19.
34. STANCIU, M. (2006). *Necunoscutul Gaster: publicistica culturală, ideologică și politică a lui Moses Gaster*. București: Editura Universității din București, 2006.
35. STANCIU, M. (coord.) (2017). *Colecțiile de patrimoniu în era digitală*. București: Editura Academiei Române, 2017.
36. ȘTEFĂNOIU, D. ; BORNE, P. ; POPESCU, D ; FILIP, F. G ; EL KAMEL, A. (2014). *Optimisation en sciences de l'ingénieur: Métaheuristiques, méthodes stochastiques et aide à la décision*. Paris: Hermes Science-Lavoisier, 2014, p. 396.
37. ȘTREMPEL, G. (2016). Am fost atât de legat de Biblioteca Academiei. În: *Saeculum*, 5-6, 2016, p. 47-52.
38. VLAD, I.-V. (coord.) (2017). *Strategia de dezvoltare a României în următorii 20 de ani. Sumar Executiv*. București: Editura Academiei Române, 2017.
39. Wikipedia (2017). *Library*. Disponibil pe Internet la adresa https://en.wikipedia.org/wiki/Library#Research_library, accesat în 11.03.2018.

150
de ani

ACADEMIA ROMÂNĂ
BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

Bă invită

Miercuri, 13 septembrie 2017, ora 10. 00,

în Aula Academiei Române,

la Sesiunea festivă dedicată aniversării
a 150 de ani de la înființarea Bibliotecii.

La ora 13.00, în sala „Th. Pallady”, va fi prezentată expoziția
„Biblioteca Academiei Române - Tezaur de cunoaștere”.